

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

Warszawa, 15 stycznia 2026 r.

**Opinia w sprawie inicjatywy Komisji Europejskiej
„Strategia UE w zakresie zwalczania handlu ludźmi”**

Główne tezy:

- Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris posiada bogate doświadczenie eksperckie, akredytacje (m.in. przy Parlamencie Europejskim i ECOSOC ONZ) oraz historię aktywnego udziału w międzynarodowych procesach legislacyjnych i opiniotwórczych, w tym w kwestiach związanych z handlem ludźmi, co uprawnia do przedstawienia uwag do proponowanej Strategii.
- Handel ludźmi w każdej formie stanowi poważne naruszenie godności osoby ludzkiej i praw człowieka, wymagające zdecydowanej reakcji oraz całkowitego wyeliminowania.
- Instytut Ordo Iuris z uznaniem odnosi się do dotychczasowych osiągnięć Unii Europejskiej i społeczności międzynarodowej w zwalczaniu handlu ludźmi, w szczególności do protokołu z Palermo, dyrektywy 2011/36/UE (po zmianach z 2024 r.) oraz istniejących ram prawnych i instytucjonalnych.
- Nie istnieje obecnie prawna ani praktyczna potrzeba opracowywania i przyjmowania nowej Strategii UE na lata po 2025 r., gdyż obowiązujące regulacje są precyzyjne i skuteczne, a zmiany wchodzące w życie dopiero w lipcu 2026 r. nie miały jeszcze szansy wykazać swojej efektywności.
- Podjęcie prac nad nową Strategią budzi obawy o wprowadzanie nadmiernej inwigilacji i ograniczeń praw oraz wolności obywateli pod pretekstem walki

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

z handlem ludźmi, przy jednoczesnym obciążeniu kosztami podatników państw członkowskich.

- Każdą formę surogacji (macierzyństwa zastępczego) należy jednoznacznie uznać za handel ludźmi, a co za tym idzie wprowadzić całkowity zakaz surogacji, z pełnym uwzględnieniem handlu dzieckiem i nadrzędności praw dziecka nad swobodą umów.
- W obliczu konfliktów zbrojnych konieczne jest opracowanie mechanizmów wczesnego wykrywania i zapobiegania przymusowej separacji dzieci od rodzin.
- Zjawisko wyzysku migrantów przez agencje pracy tymczasowej (niskie płace, warunki poniżej godności, brak pozwoleń i zabezpieczeń społecznych) wymaga intensyfikacji kontroli, eliminacji nielegalnego zatrudnienia oraz wprowadzenia surowych sankcji (w tym zakazu działalności), zwłaszcza wobec pracodawców w sektorach wysokiego ryzyka.
- Walka z handlem ludźmi powinna opierać się na istniejących podstawach prawnych, ewolucyjnym pogłębianiu współpracy oraz wsparciu kadr i finansowania, bez tworzenia nowych warstw biurokracji i bez ideologizacji.
- Ewentualna nowa Strategia powinna koncentrować się wyłącznie na realnych zagrożeniach i unikać naruszania innych praw człowieka oraz wolności obywatelskich.
- Realizacja wskazanych w niniejszej opinii postulatów Instytutu Ordo Iuris nie wymaga wprowadzania nowej Strategii.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

I. Instytut Ordo Iuris - legitymacja

Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris¹ to profesjonalny think-tank skupiający prawników zaangażowanych w ochronę praw człowieka. Do statutowych celów Instytutu Ordo Iuris należy prowadzenie badań dotyczących kultury prawnej oraz prowadzenie i wspieranie badań naukowych a także promowanie ich poprzez organizację wykładów, sympozjów, spotkań dyskusyjnych i konferencji. W przeszłości Instytut Ordo Iuris przekazywał swoje opinie m.in. Komisji Weneckiej, Komitetowi Monitorującemu ZPRE oraz Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych Parlamentu Europejskiego (LIBE). Przedstawił także liczne opinie Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy, Komisarzowi Praw Człowieka, Komisji Spraw Politycznych i Demokracji ZPRE, Radzie Praw Człowieka ONZ, a także sądom naczelnym i konstytucyjnym i trybunałom takich państw jak Brazylia, Chile, czy Chorwacja.

Fundacja posiada akredytację Parlamentu Europejskiego (zarejestrowana pod numerem 206499215012-94) i aktywnie uczestniczy w procesie podejmowania decyzji legislacyjnych. Ponadto Ordo Iuris posiada status konsultacyjny ECOSOC przy ONZ. Monitorujemy stan rzeczy i reagujemy w czasie rzeczywistym, ilekroć w dziedzinach będących przedmiotem naszego zainteresowania pojawia się coś ważnego. Wysyłamy liczne memoranda do posłów ZPRE i Parlamentu Europejskiego. W 2019 roku wzięliśmy udział w szczycie w Nairobi współorganizowanym przez UNFPA jako jedna z zaledwie dwóch organizacji chroniących podstawowe prawa człowieka. Nasi eksperci wydali wiele analiz i raportów, zwykle zawierających również propozycje legislacyjne.

Instytut regularnie wypowiada się także w kwestiach związanych z handlem ludźmi, aktywnie działając na rzecz eliminacji wszelkich jego przejawów. W ostatnim czasie

¹ Instytut Ordo Iuris, <https://ordoiuris.pl/kim-jestesmy>, (dostęp: 15.01.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

szczególnie podkreślaliśmy związek macierzyństwa zastępczego z handlem ludźmi oraz eksploatacją kobiet i dzieci².

Niezależnie od działalności eksperckiej Ordo Iuris, Instytut prowadzi również Centrum Interwencji Procesowej, które od początku swojego istnienia aktywnie niesie pomoc potrzebującym.

Mając na uwadze powyższe, Instytut Ordo Iuris posiada odpowiednie doświadczenie i wiedzę merytoryczną pozwalające na przedstawienie swoich uwag w odniesieniu do proponowanej inicjatywy „Strategia UE w zakresie zwalczania handlu ludźmi” (dalej jako: „Strategia”)³.

II. Poparcie dla walki z handlem ludźmi i ogólna ocena celowości inicjatywy „Strategia UE w zakresie zwalczania handlu ludźmi”

Wszelkie formy handlu ludźmi stanowią poważne naruszenie praw człowieka i godzą w przyrodzoną godność osoby ludzkiej. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że wszelkie przejawy i formy handlu ludźmi wymagają zdecydowanej reakcji w celu ich zatrzymania i całkowitego wyeliminowania.

Instytut Ordo Iuris z uznaniem przyjmuje wzmożone zainteresowanie problematyką przeciwdziałania zorganizowanej przestępczości, w tym handlu ludźmi, jakie od ponad trzech dekad przejawia arena międzynarodowa. Już w 1991 r. w ONZ

² *Opinion of the Ordo Iuris Institute for the Special Rapporteur on violence against women and girls*, 04.2025, https://ordoiuris.pl/wp-content/uploads/2025/04/ordo_iuris_opinion-1.pdf, (dostęp: 15.01.2026); List poparcia dla raportu „The different manifestations of violence against women and girls in the context of surrogacy” (A/80/158), <https://ordoiuris.pl/informacje-prasowe/ordo-iuris-w-miedzynarodowej-koalycji-wspierajacej-raport-przeciwko-surogacji>, (dostęp: 15.01.2026); Stanowisko Instytutu Ordo Iuris na 70. sesję Komisji ds. Statusu Kobiet ONZ (CSW), <https://ordoiuris.pl/informacje-prasowe/aborcja-i-surogacja-naruszaja-prawa-kobiet-stanowisko-ordo-iuris-dla-onz>, (dostęp: 15.01.2026); Petycja „Stop surogacji”, <https://stopsurrogacy.org/pl/>, (dostęp: 15.01.2026).

³ Informacje o inicjatywie: „Strategia UE w zakresie zwalczania handlu ludźmi”, https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14776-EU-strategy-on-combating-trafficking-in-human-beings-2026-2030_en, (dostęp: 15.01.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

utworzono Komisję Zapobiegania Przestępczości i Wymiaru Sprawiedliwości (*Commission on Crime Prevention and Criminal Justice*)⁴. Zwieńczeniem jej prac było przyjęcie w 2000 r. Konwencji o międzynarodowej przestępczości zorganizowanej wraz z towarzyszącym jej protokołem o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu handlu ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi (tzw. „protokół z Palermo”)⁵. Także regionalne organizacje międzynarodowe podjęły działania mające na celu przeciwdziałanie handlowi ludźmi – Unia Europejska, Rada Europy, Południowoazjatyckie Stowarzyszenie Współpracy Regionalnej (SAARC) i Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN)⁶. Przestępstwo to zostało wymienione w konwencji wykonawczej z Schengen z 1990 r. jako przykład poważnego przestępstwa o charakterze trans-granicznym⁷.

Wielką rangę na polu walki UE z handlem ludźmi ma Wspólne działanie Rady z 1997 r.⁸ oraz decyzja ramowa z 2002 r.⁹, odwołująca się do protokołu z Palermom, a także art. 5 ust. 3 Karty praw podstawowych UE¹⁰, który wprost zakazuje handlu ludźmi.

Kluczowym instrumentem odpowiadającym na problem handlu ludźmi pozostaje Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar,

⁴ Szerzej na temat Komisji Zapobiegania Przestępczości i Wymiaru Sprawiedliwości i przyjętych przez nią konwencji: Z. W. Galicki, *Transnational organized crime*, [w:] *Współczesne wyzwania europejskiej przestrzeni prawnej*, red. A. Łazowski, R. Ostriansky, Kraków 2005, s. 661; A.T. Gallagher, *The International Law of Human Trafficking*, Cambridge 2010, s. 68–69.

⁵ Protokół o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu handlu ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi, uzupełniający Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej z dnia 15 listopada 2000 r. (Dz.U. z 2005 r. nr 18, poz. 160). Konwencję uzupełniają jeszcze dwa inne protokoły dodatkowe: protokół przeciwko przemytowi migrantów drogą lądową, morską i powietrzną i protokół przeciwko nielegalnemu wytwarzaniu i handlowi bronią palną, jej częściami i komponentami oraz amunicją. Choć formalnie każdy z protokołów dodatkowych to odrębny instrument, to aby stać się jego stroną, państwo musi wpierv ratyfikować konwencję.

⁶ A. Głogowska-Balcerzak, *Standardy zwalczania handlu ludźmi w prawie międzynarodowym*, Łódź 2019, s. 143–156.

⁷ Z. Lasocik, Nowa dyrektywa Unii Europejskiej w sprawie handlu ludźmi, „Państwo i Prawo” 2012, nr 12, s. 47.

⁸ Wspólne działanie 1997/154/WSiSW dotyczące działań mających na celu zwalczanie handlu ludźmi oraz seksualnego wykorzystywania dzieci z dnia 24 lutego 1997 r. (Dz.Urz. WE z 1997 r., L 63/1).

⁹ Decyzja ramowa Rady 2002/629/WSiSW z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie zwalczania handlu ludźmi.

¹⁰ Karta praw podstawowych Unii Europejskiej (2016/C 202/02), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT>, (dostęp: 20.01.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

zastępująca decyzję ramową Rady 2002/629/WSiSW¹¹, także po zmianach z 2024 r.¹², w wyniku których zmianie uległa między innymi sama definicja handlu ludźmi, jak również wiele przepisów dotyczących ścigania tego przestępstwa oraz pomocy osobom pokrzywdzonym. Artykuł 2 ust. 3 dyrektywy w swoim nowym brzmieniu wymaga, aby państwa członkowskie uwzględniły wyzyskiwanie do macierzyństwa zastępczego, przymusowego małżeństwa lub nielegalnej adopcji.

Na wdrożenie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych niezbędnych do implementacji jej postanowień państwa członkowskie mają czas do 15 lipca 2026 r.¹³ Do lipca 2026 r. należy również implementować dyrektywę w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju¹⁴, która przewiduje wprowadzenie dla części przedsiębiorstw obowiązku działania z należytą starannością w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom prowadzenia działalności biznesowej w zakresie praw człowieka i środowiska¹⁵.

Instytut Ordo Iuris wyraża uznanie dla licznych osiągnięć Unii Europejskiej (UE) na polu zwalczania handlu ludźmi. Niemniej, tocząc słuszną batalię o przestrzeganie praw człowieka konieczne jest zachowanie odpowiedniego balansu i perspektywy, aby tworząc środki ochrony przed jednym rodzajem naruszenia, nie przekraczać granic w jakich chronione są inne prawa człowieka

¹¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, zastępująca decyzję ramową Rady 2002/629/WSiSW, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:02011L0036-20240714>, (dostęp: 15.01.2026), dalej jako: „Dyrektywa w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi”.

¹² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1712 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie zmiany dyrektywy 2011/36/UE w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar. PE/14/2024/REV/1, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex%3A32024L1712>, (dostęp: 20.01.2026), dalej jako: „dyrektywa zmieniająca”.

¹³ Art. 2 dyrektywy zmieniającej.

¹⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz zmieniająca dyrektywę 2019/1937 i rozporządzenie 2023/2859 (Dz.U.UE.L.2024.1760).

¹⁵ A. Głogowska-Balcerzak, Zmiany w dyrektywie 36/2011/UE –zwalczanie handlu ludźmi w Unii Europejskiej, [w:] *radca prawny*, https://kwartalnikradcaprawny.kirp.pl/2025/10/10/zmiany-w-dyrektywie-36-2011-ue-zwalczanie-handlu-ludzi-w-unii-europejskiej/#_ftn11, (dostęp: 18.01.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

i wartości. Stąd też zasadne jest ocenienie aktualnej inicjatywy z perspektywy ochrony praw człowieka, rodziny i suwerenności państw członkowskich.

Treść zaproszenia do składania uwag wskazuje, że inicjatywa zmierza do legitymizowania nadzoru i monitorowania „z ostrożności” każdego obywatela UE. Rodzi to realną obawę, że w przypadku przyjęcia Strategii KE podejmie działania ukierunkowane na wprowadzanie przepisów ograniczających prawa i wolności obywateli poprzez nowe narzędzia i metody inwigilacji. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że koszt tych uderzających w obywateli rozwiązań, poniesiony zostanie przez podatników z państw członkowskich UE.

Jednocześnie należy podkreślić, że w obiegu prawnym funkcjonuje obecnie szereg precyzyjnych, dobrych i skutecznych rozwiązań z zakresu zapobiegania handlowi ludźmi oraz jego zwalczania. Rozwiązania te wymagają dalszego wspierania, w tym w zakresie kadr oraz finansowania i w tym obszarze Instytut upatruje możliwości większego zaangażowania tak państw członkowskich, jak i samej UE.

Należy wziąć również pod uwagę, że najnowsze regulacje właściwej dyrektywy nie zdążyły jeszcze wejść w życie, zaś ocena skuteczności danych regulacji może zostać dokonana po stosownym – zazwyczaj co najmniej kilkuletnim - okresie ich obowiązywania.

W dniu 14 kwietnia 2021 r. opublikowana została „Strategia UE w zakresie zwalczania handlu ludźmi na lata 2021–2025”¹⁶, w której Komisja Europejska (KE) przedstawiła odnowione zobowiązanie i konkretne ramy polityki mające na celu ochronę osób narażonych przed handlem ludźmi, wzmocnienie pozycji ofiar, postawienie sprawców przed sądem oraz ochronę naszych społeczności¹⁷. Na podstawie założeń ww. Strategii na lata 2021-2025 niewątpliwie dokonały się pozytywne zmiany legislacyjne (zmiana dyrektywy), co oznacza, że co do zasady osiągnięty został zamierzony dotychczasową strategią skutek.

¹⁶ Strategia UE w zakresie zwalczania handlu ludźmi na lata 2021–2025, COM(2021) 171 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX:52021DC0171>, (dostęp: 18.01.2026).

¹⁷ Ibidem, pkt 7.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

W efekcie liczonych w już w dekadach pracach nad zapobieganiem i zwalczaniem handlu ludźmi nie ma dziś wątpliwości, że państwa członkowskie UE mają właściwe narzędzia, stosowne organy ścigania i ustalone warunki współpracy między sobą w tym zakresie. **Współpracę i jej efektywność należy utrzymywać i pogłębiać, jednakże powinno się to dzieć ewolucyjnie i w ramach potrzeb.**

W związku z powyższym trudno uznać za zasadne i celowe opracowywanie dziś kolejnej Strategii, wobec faktu obowiązywania już teraz właściwych i skutecznych regulacji, jak również niedawnego przyjęcia rozwiązań, które oczekują na wejście w życie, a ich efektów nie sposób ocenić ani dziś, ani w najbliższych kilku latach.

Biorąc pod uwagę aktualny stan prawny, jak i skalę zaopiekowania prawnego i politycznego tematu handlu ludźmi oraz treść zaproszenia do składania uwag, podjęcie prac nad planowaną Strategią prowadzić będzie do negatywnej oceny społecznej dokumentu. Już na wstępnym etapie konsultacji sprawia on bowiem wrażenie przygotowywanego na potrzeby większej kontroli i inwigilacji obywateli pod pretekstem ochrony praw człowieka, nie zaś realnego instrumentu zwalczania handlu ludźmi.

III. Obszary wymagające szczególnej uwagi

W przypadku podjęcia prace nad Strategią wskazane jest, aby KE skierowała swoją uwagę na kilka obszarów z zakresu handlu ludźmi, które dziś stanowią znaczną część przypadków naruszenia praw człowieka w tym względzie.

a) Surogacja jako forma handlu ludźmi i wyzysku reprodukcyjnego

Unia Europejska powinna wyraźnie uznawać zarówno komercyjne, jak i „altruistyczne” macierzyństwo zastępcze (surogację) za formę handlu ludźmi.

Proceder ten stanowi eksploatację reprodukcyjną kobiet i prowadzi do traktowania dzieci jako towaru. Bardzo często łączy się z wykorzystywaniem kobiet w trudnej sytuacji materialnej, co w oczywisty sposób wyklucza możliwość, aby zgoda surogatki była w pełni dobrowolna i świadoma. Każdy przypadek surogacji jest przykładem handlu ludźmi:

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

dzieckiem, które traktowane jest jak towar, a także kobietą, której ciało traktowane jest przedmiotowo, a zdrowie – zarówno fizyczne, jak psychiczne i emocjonalne – marginalizowane do regulacji zawartej w umowie.

UE powinna dążyć do całkowitego zakazu surogacji, a nie jedynie jej regulacji. Zasadne jest wprowadzenie jednoznacznego zakazu w dyrektywie, która obecnie stanowi jedynie o karalności „wyzyskiwania” do macierzyństwa zastępczego, co może prowadzić do interpretacji, wedle której nie każdy przypadek surogacji jest penalizowany.

Jednocześnie, co szczególnie niezrozumiałe, definicja ta pomija aspekt handlu dzieckiem, skupiając się jedynie na roli jaką w procedurze odgrywa matka zastępcza (surogatka).

Instytut zwraca uwagę, że fakt sprzedaży dziecka w wyniku umowy o macierzyństwo zastępcze prowadzi do szeregu następnych naruszeń praw człowieka i praw dziecka. Prawo dziecka do poznania i opieki rodziców jest nadrzędne wobec jakiegokolwiek umowy. Sytuacja, w której dwie strony zawierają umowę – w tym przypadku umowę o macierzyństwo zastępcze – w wyniku której prawa dziecka, wynikające z licznych standardów międzynarodowych – zostają ograniczone, a nawet zniesione, nie może być uznana za zgodną z prawem. Stanowi to drastyczne naruszenie hierarchii. Prawa dziecka są nadrzędne wobec swobody zawierania umów.

Mając na uwadze powyższe, Instytut rekomenduje dążenie do zmian w dyrektywie poprzez pełne zabezpieczenie praw kobiet oraz dzieci wprowadzeniem całkowitego zakazu procedury surogacji w każdej jej formie.

b) Separacja dzieci od rodzin w sytuacjach kryzysowych i konfliktów

W obliczu działań wojennych na Ukrainie i dramatycznych, licznych przypadków deportacji ukraińskich dzieci do Rosji, zasadne jest opracowanie mechanizmów wczesnego wykrywania i prewencji separacji dzieci od rodzin w sytuacjach kryzysowych (wojny, klęski żywiołowe). Przymusowa separacja dzieci i rodziców, deportacja w obce miejsce, bez poszanowania jakichkolwiek praw człowieka i dziecka, to zjawisko, jakie w XXI wieku nie powinno mieć miejsca i stanowi powtórzenie najgorszych praktyk łamania praw

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

człowieka, w tym handlu ludźmi, ukorzenionych w niemieckim, zbrodniczym programie Lebensborn¹⁸ realizowanym w latach 30. i 40. XX wieku.

W ramach zapobiegania i zwalczania tego zjawiska wskazane jest wykorzystanie wszelkich dostępnych już mechanizmów, które służą wczesnemu ostrzeganiu. Zasadny jest kompleksowy monitoring oparty na cyfrowych bazach danych oraz wprowadzenie obowiązkowego raportowania, wzmocnienie sankcji międzynarodowych i ściganie sprawców przed Międzynarodowym Trybunałem Karnym (dalej jako: „MTK”), jednoznacznie kategoryzując tego typu czyny jako zbrodnie wojenne lub zbrodnie przeciwko ludzkości, zgodnie z art. 7 i art. 8 Statutu Rzymskiego¹⁹.

Wskazane jest podjęcie politycznych starań na rzecz utworzenie globalnego funduszu reunifikacji rodzin, których członkowie zostali przymusowo odseparowani i deportowani. Fundusz ten powinien działać i posiadać stosowną rezerwę finansową, tak, aby jego reakcja była w obliczu wystąpienia kryzysu niezwłoczna.

Wskazane jest także wprowadzenie obowiązkowych szkoleń personelu wojskowego i humanitarnego w zakresie ochrony tożsamości i zgód rodzicielskich, a także opracowanie transgranicznych protokołów kryzysowych – wszystko w ścisłym poszanowaniu zasady najlepszego interesu dziecka, praw rodziny i istniejących standardów prawa międzynarodowego.

c) Migracja i nielegalne zatrudnienie – rola agencji pracy tymczasowej

Za niepokojące należy uznać także występujące w szeregu państw członkowskich UE zjawisko wykorzystywania i nieludzkiego traktowania pracowników, którzy do Europy przybywają wiążąc się z agencjami pracy tymczasowej²⁰.

¹⁸ Instytut Pamięci Narodowej, Lebensborn: skradzione dzieci, <https://ofiary.ipn.gov.pl/ofi/z-archiwum-ipn/losy-dzieci/21393,Skradzione-dzieci.html>, (dostęp: 15.01.2026).

¹⁹ Por. art. 7 i art. 8, Rzymski Statut Międzynarodowego Trybunału Karnego. Rzym.1998.07.17.

²⁰ Protecting migrant workers from exploitation - FRA Opinions, <https://fra.europa.eu/en/content/protecting-migrant-workers-exploitation-fra-opinions>, (dostęp: 17.01.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

Aktualny stan rzeczy, w którym do państw członkowskich UE przybywają pracownicy z krajów trzecich, którzy za niskie (często poniżej minimum ustawowego) stawki wykonują ciężkie prace i żyją w warunkach ubóstwa (zapewnionych przez agencję), jednocześnie nie mając warunków do asymilacji w nowym państwie, ani realnej perspektywy na poprawę swojego bytu i powrót do domu, stanowi przykład wyzysku i handlu ludźmi.

Stan ten jest szkodliwy także dla tubylców, których poczucie bezpieczeństwa na danym obszarze maleje, a dostęp do rynku pracy kurczy się w wyniku obsadzenia stanowisk migrantami pracującymi za stawki niższe niż ktokolwiek inny.

W opinii Instytutu wzmocnienia i intensyfikacji wymagają kontrole nad agencjami pracy tymczasowej. Całkowitej eliminacji powinny ulec sytuacje, w których pracę wykonują osoby nie mające stosowych pozwoleń i dokumentów, sytuacje w których migranci opłacani są za swoją pracę poniżej stawek ustawowych (co godzi w prawa człowieka, jak i w rynek pracy), a także sytuacje, w których agencja – pomimo zobowiązania do tego - nie zapewnia swoim pracownikom warunków bytowych na poziomie minimum godziwej egzystencji.

Wskazane są także sankcje, w tym zakaz prowadzenia określonego typu działalności gospodarczej, za nielegalne zatrudnienie migrantów w sektorach wysokiego ryzyka (rolnictwo, budownictwo, transport, hotelarstwo). Zatrudnienie takie skutkuje bowiem brakiem zabezpieczenia społecznego, w tym ubezpieczenia zdrowotnego, pracownika.

IV. Wnioski i rekomendacje

W ocenie Instytutu Ordo Iuris nie ma obecnie zapotrzebowania, w szczególności prawnego na opracowanie, przyjęcie i wdrażanie kolejnej Strategii UE w zakresie zwalczania handlu ludźmi. Stosowne ramy prawne i instrumenty pozwalające na skuteczne zwalczanie i zapobieganie handlowi ludźmi już istnieją, przy czym część przyjętych przepisów w tym zakresie dopiero wejdzie w życie.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

Obecnie zasadne jest oparcie walki z handlem ludźmi na istniejących podstawach prawnych i współpracy państwowej, bez tworzenia nowych warstw biurokracji oraz bez wykorzystywania metod godzących w inne prawa człowieka.

W przypadku przyjęcia, nowa Strategia powinna unikać ideologizacji i koncentrować się na realnych zagrożeniach.

Instytut rekomenduje dążenie do zmian w dyrektywie poprzez pełne zabezpieczenie praw kobiet oraz dzieci wprowadzeniem całkowitego zakazu procedury surogacji w każdej jej formie.

Wskazana jest także pogłębiona analiza problemów wynikających z godzących w prawa człowieka praktyk stosowanych przez agencje pracy tymczasowej

Wskazane obszary obejmują problemy, nad którymi należy pochylić poprzez śledzenie w jaki sposób procesy te przebiegają a następnie wdrożenie środków zapobiegawczych, stosownych szkoleń, podnoszenie zdolności właściwych jednostek poprzez cyfryzację i wdrażanie nowych technologii.

W dwóch z trzech wskazanych obszarów - tj. poza kwestią surogacji - dotychczasowe ramy prawne należy uznać za wystarczające do podjęcia stosownych i skutecznych działań.

Jednocześnie podkreślić należy, że podjęcie aktywności na rzecz zmiany dyrektywy w zakresie pełnej kryminalizacji macierzyństwa zastępczego nie wymaga przyjęcia Strategii.